

0+

"Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
нуно Юмым ужыт" (Мф. 5:8).

2013 ий март
годсек лектеш.

ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 3-шо (119) №, 2023 ий март

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

«ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК» ЖУРНАЛЛАН – 10 ИЙ!

«Шўм-чон изолык» журналын чапле пайрем кечыж дене – тудым савыктен лукташ тўналмылан лу ий темме дене – чыладамат чон почын саламлем.

Журнал редакцийын пашаенже-шамыч, эртыше лу ий жапыште те православный сотемдарымашлан шке вийдам ятыр пыштенда. Тидын нерген лудшо-влак деч толшо серышла гыч веле огыл, тыгак журналын савыктен лукмо кугу чотшо гычат палаш лиеш.

Апостол Павел ойлен: *«Кеч южыштым кузе-гынат утараш манын, мый чылалан чыла лийынам» (1 Кор. 9, 22)*. Тидым шарнен, теат шке служенийдам кугу ответственность дене шуктеда, умбакыжат тыгак уло чон дене тыршаш тўнгальда манын ўшанем.

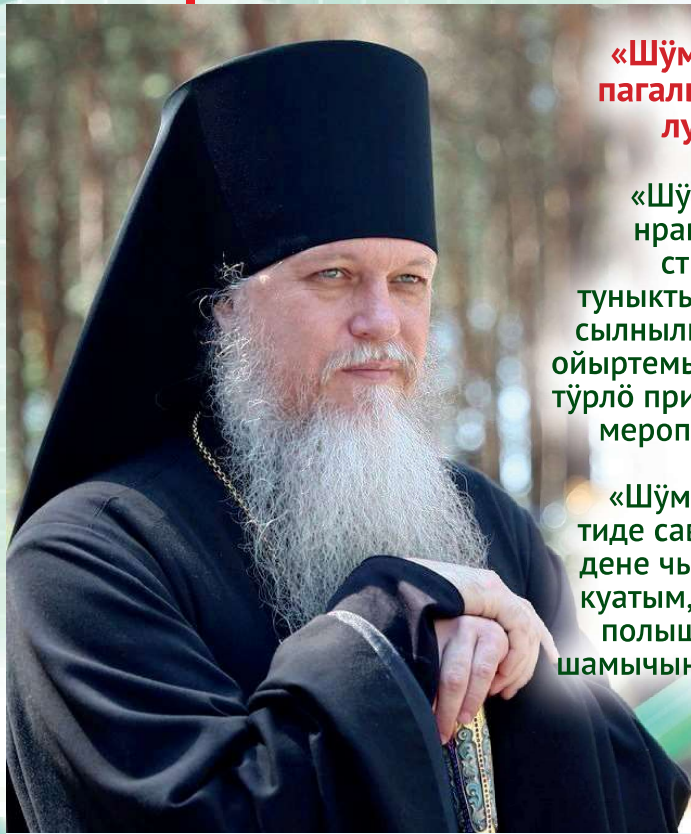
Россий калык кодшо курымышто шуко лўдыкшым чытен лектын. Тыгай нелылык нигунам ынже пўртыл манын, ме Господьым сўрвалена. Новомученик-влакын вўрышт дене нўртымў Марий мландыште илыше-влаклан Тудо сулык касарымашым пуыжо, ончыкыжым мемнам эреак чын корныш виктарыже.

Шуко ойгым сенген лекше Шочмо элнан ончычсо чапшым пўртылташ манын, уло калыкын вийжым иктыш ушаш кўлеш. Светский ден духовный власть ваш умылен пашам ыштышт да сай лектышыш шуышт. Евангелий кўштымым шуктен илен, мемнан элна ончыкыжат чот пенгыдемже. Самырык тукым ден йоча-влак нравственный воспитанийым да сай шинчымашым налышт. Ты поро пашашке «Шўм-чон изолык» журналын шке надыржым пыштымыже куандара.

Марий йылме дене лукмо журналнан пашаенже да тудым йўратен лудшо шерге шочшем-влак, ончыкыжат шке тыршымашдам ида лушкыдемде. Православийын чынжым да курымашлык моторлыкшым те мут дене гына огыл, шке илышда дене пенгыдемдыза.

Тендан ўмба Юмо Шке суапландарымашыжым колтыжо манын йодам!

Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн

«Шүм-чон изолык» православный журналын пагалыме сотрудикише-влак, ты савыктышым лукташ тўналмылан лу ий темме дене тендам шокшын саламлем!

«Шүм-чон изолык» журнална кызыт духовно-нравственный содержанияй дене поян. Тудын страницылаж гоч ең-шамычлан христиан туныктымашын негызшым, православный пайремын сылнылыкшым почын пуэда, Черке Таинстве-влакын ойыртемаштым да күлешлыкшым умылтареда. Тыгак түрлө приходлаште кузе илат, могай фестиваль да онай мероприятий эртен, кушто крестный ход лийын – ты журнал гыч пален налаш лиеш.

«Шүм-чон изолык» редакцийын сотрудикише да тиде савыктышым лудшо-влак, журналын юбилейже дене чыладамат уло кумылын саламлем! Пытыдыме куатым, чон ласкалыкым да поро пашаштыда Юмын польшым тыланем! Тыршен ыштыме пашада ең-шамычын чоныштышт сай духовный лектышым пуыжо! Умырда кужу да поро лийже!

**Кугу пагалымаш дене
Волжск да Шернурын епископшо Феофан**

АЙСТА ПЫРЛЯ КАЕНА

Журналым лудшо шерге йолташ-влак, тений «Шүм-чон изолык» савыкталташ тўналмылан лу ий теме. Тиде мемнам моткоч куандара. Вет ме ўшанена, кажне лудшо ең, мом гынат сайым, волгыдым, күлешаным тиде журнал лышташлаште муын. Икте Юмылан йөрышө святой ача-влакын ылыш корнышт дене палыме лийын, весе ойгышто улмыж годым, неле ырес ўмбакаже вочмо годым, кузе чытен лекташ пален налын. Кумшо Юмо деке чакрак лийын, утаралташыш нангайыше корным шкаланже рашемден.

Кўчык ўмырна вашке эртен кая. Мланде ўмбалне ылыме годым Юмо деке лишемаш күлеш. Тудын эрыкшым, воляжым шукташ тунемаш. 10 кўштымашым пален, нуным кыртмен шуктышо-влак Пылпомыш кугыжанышыште кугу суапым налыт. Но Заповедь почеш илаш моткоч нелыла чучеш, вет кайыме корныштына шуко ондалчык,

алгаштарымаш вашлиялтыт. Нуным вапш семын Юмын ваштареш шогышо осал шўлыш шындыл пытарен, тўвыт пычкемышыш нангайынеже. Закон деч посна ылыме поргем гыч святой Евангелий туныктымо, черке таинстве-влак полшымо дене гына утлаш лиеш.

Пырля каена гын, миен шуына манын шонем. Вет «ўжмө – шуко, ойырен налме – шагал» (Мф. 22:1-14). Юмын ойырен налмыже-влак чотыш пурашак тыршыза.

Тиде журналым, Юмын пуымо савыктышым, лудшо, статьям возен шогышо-шамычым, редакций пашаен-влакым – чыладам саламлем. Юмын моктымо шомак, марий мут журнал, газет, радио ден телевизор гыч йонгыжо, тунам марий энлан илашыже куштылго лиеш.

**Протоиерей Николай ЧУЗАЕВ,
«Шүм-чон изолык» журналын тўн редакторжо**

Май, 2018 ий

ЖУРНАЛ ЮМЫЛАН ЎШАНЫШЕ-ВЛАКЫМ ШУКЕМДА

«Шўм-чон изолык» мари́й православный журнал редакцийын пашаенже-влакым уло кумылын ты изданийын лекташ тўналмышлан 10 ий темме пайрем дене саламлем.

Те пеш пайдале, кўлешан сомылым шуктен шогеда. Журналын лаштыклаштыже возымыдам лудын лектын, самырыкшат, шонгыенжат чынжымак кажне шомакшым шўм-чон воштшо колта. Шочмо мари́й йылме дене возымым лудмыжо чылалан лишыл, палыме, умылаш лийше, ўшандарыше. Южо енге черкыш тўрлў амаллан кўра шуэнрак коштеш але йўршын ок кай. Кеч тендан журналдам налын лудеш да шуко кўлешаным шкаланже муэш. Тўрлў

святой енг-влакын ылышышт, Юмын полшымо дене лийше онгай событий-влак, пайрем радам, кундемшытына черке-влак нерген возымо, фотоматериал-влак да молат ты журналым лудаш да эше вес номерын лекмыжым вучаш таратат. Те миссионер да просветитель пашам шуктен шогеда, тау тыланда!

Тек умбакыжат пашада ушнен толеш, да Господьын вийжылан, полишыжлан ўшаныше, тендан журналдам лудшо-влак ешаралтыт. Пашада ворангын шогыжо, тўвыргў лектышан лийже!

**Журналым лудшо Зоя КОТЕЛЬНИКОВА,
Юлсер кундем, Приволжский поселко**

Пагалыме да йўратыме журналым савыктен лукшо-влакымат, лудаш йўратыше-влакымат юбилей амал дене уло кумылын саламлем.

Пеш кугу таум Николай ачалан, Денис Смирновлан да редактор-шамычлан каласен кодынем. Тендан тыршен тургыжланымыда вўдыш каен огыл, шонем. Кажне статья але ойлымаш мари́й калыкын чонжым помыжалтараш, Юмылан ўшанышым пентгыдемдаш, ылыш корнышто рўдым муаш полшат, ылыш вийым пуэн шогат. Адакшым журнал гоч Мари́й митрополийысе да Москва патриархатысе уверымат пален налаш лиеш. Содержанийже денат, сўрастарыме шотыштат, журналым кидыш налмеке, лудын пытарымеш шуаш йўсў. Эше изи йолташ-шамычымат журнал ок мондо. Нунылан ойлымаш, почеламут, сўрет-влак, тўрлў онгай материал пурталтыт. Мыйын икшывем, уныкам-влак чиялташ чот йўратат. Тидланже адакат кугу таум каласыме шуэш. Вет кызыт ме йоча-влакым Юмылан ўшанен илаш огына туныкто гын, вес гана мемнам шарналтен кумалшыжат огыт лий. Кў мемнан шенгалне шогаш тўналеш?

Ме, мари́й-влак, мари́й аван чызе шўржым кочшо, тудын ныжыл мари́й мурыж дене кушшо улына, марла молитвам уш-акыл дене веле огыл, чон дене умылена. Кажне мутшо вўрышкў шына. Святой мутым марла лудмо годым шинчавўд лектеш. Кызыт йочажым руш йылмыш искусственно кусаренна. Марла мутланыше

Май, 2018 ий

йочам шагал ужаш-колаш лиеш. Да учебникысе мари́й йылмыжымат умылаш ок лий. Молан мый умылыдымо мутым лудшаш улам, кунам ача-ава мут изи годсек чоныштем? Мый олык мари́й улам. Школыш коштмо жапыште, йоча годым, йолташем-шамыч дене мари́й писатель-влакын библиотекеyse чыла книгаштым лудын пытаренна ыле. Руш мутшым кыдалаш школышто гына умылаш тўнгалынна. Моло калыкат шке шочмо йылмышт дене лудаш йўратат, шонем. Таклан огыл святой Николай Японский кандаш ий йот йылмым тунемын да Японийыште Юмын мутшым шынгарен кертын. Тыгай пример шуко уло. Россий шуко йылмылан поян. Кажныже шке шочмо йылмышт дене мутланыше докан.

Возынем дене ала иктаж-кўн чонжым ойгандаренна, мыйым серлагыза. Жапда, кумылда уло гын, Юмо деч мыйын верчынат кумалза.

Вера НИКОЛАЕВА

ШОЧМО КЕЧЕТ ДЕНЕ, ПОРО ЙОЛТАШНА

Крестный ход нерген шуко колынам, но түрлө амаллан көра мый коштын кертын омыл. Умаште Крестный ходым вашляш йөн лекте. Сотнур селаште Святой Троице лүмеш черке ончылно вучен шогымо годым ик изи ўдыр мылам журналым шуялтыш. «Тиде «Шүм-чон изолык», – мане. Журналын лүмжө ушышкем нелын пурыш. Молан «Шүм-чон изолык»? Тунам мый лаштыклажым шергал гына лектым. Журналым лудашак күлеш манын, икана яра жапем тудланак пөлеклышым.

Лудмо жапыште мыйын кумылем, шонымашем кузе вашталтыныт, чонем кузе вургыжын – ойленат мошташ огеш лий. Но иктым сайын умылышым: лач тиде журнал, тушто савыкталтше материал-влак лекше йодышем-влак лач материалым умылтарыме семын изин-изин, эркин-эркын тичмаш вашмутым пуэн кертеш.

Ала эше ондакрак ойлем, но чын лиям шонем: «Илышын куанже Юмо дене ушнымаште веле» («Шүм-чон изолык», 2022 ий 7-ше №). Шинчалан вигак волгыдо, раш, ару сүрет, фото-влак пернат. Кажне номерыште лудшо-влакым икымше лаштык гычак священнослужитель вашлиеш. Лудшо енын көргө шонымашыже, моторлыкшо, вянгмыже нерген мутланымаш поро лиш манын шижтара. Түрлө информацийым проста йылме дене чыла ийготан-влак келыштарен

Марий просветитель Г.Я. Яковлевын шочмыжлан тений 180 ий темеш. Тудым пагален шарныме лүмеш 16 мартыште Морко поселкышто кугу мероприятий палемдалтын. Тушто священник Гавриил Яковлевын илыш корныжо, школышто йоча-влакым туныктымжо, шуко кингам шочмо йылмыш кусарымыж нерген мутланымаш эртаралтеш.

Тышке ме марий калыкнам йоратыше ег-влакым, шочмо культурым, историйым шымлыше туныктышо ден тунемше-влакым ўжына. Шочмо калык верч чон йўлен тыршыше наставникнам, просветительнам мондышаш огынал, тудын тўналме поро пашажым умбакыже ме шуйышаш улына.

ПАЙРЕМ ПРОГРАММЕ ТЫГАЙ:

8 шагатлан – Морко черкыште молебн,
9:30-лан – пленарный заседаний,
13 шагатлан – Владыка-влак дене вашлиймаш да секций еда паша,
14:30-лан – пашам иктешлымаш.

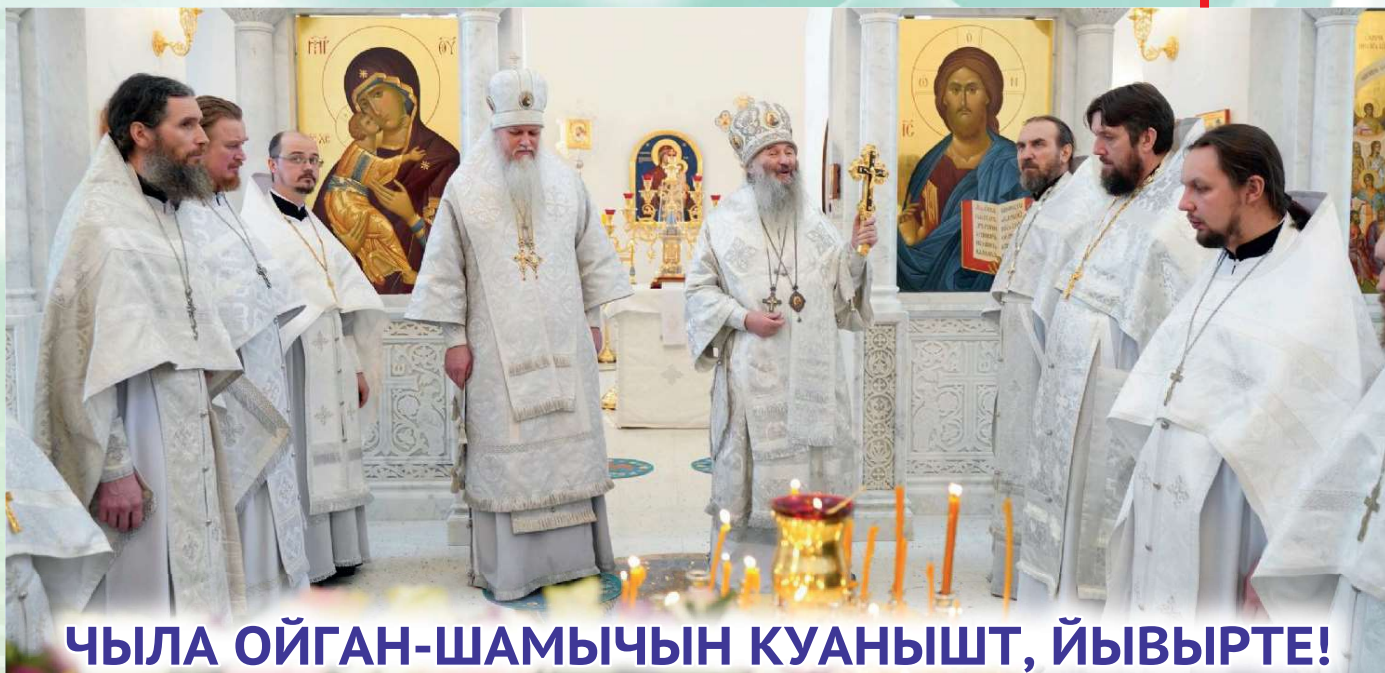
пуа. Православный пайрем-влак кунам, молан да кузе эртаралтме нерген возымо материал пеш күлешан. Черке пайрем-влак календарь лудшылан пеш келша.

Еш изирак черкылан шотлалтеш. «Шүм-чон изолыкым» еш дене лудмо деч вара йоча-влак дене «Куанен чиялтена» рубриkyш куснена, ўчашен пашам ыштена. Тўс-влакым келыштараш тыршена. Молан тыгай але вес тўс күлмым умылтараш тыршена.

Журнал православный марий ег-влакын пашашт, Юмо деке кузе толмышт, ўшаныштым кузе пенгыдемдымышт нерген пален налаш веле огыл, а кажныже шкенам вернам шижаш полша.

Йоратыме журнална мартыште лекташ материалым погышо, савыкташ ямдылыше-влакым, тўг редактор Николай ачам, редакционный советым да чыла лудшым саламлена. Материалда шуко да поян лийышт, пашада вораныже, лийза таза, марий калыкым йоратыза, кажныжлан Юмо деке лишкырак лияшыже полшыза!

Сотнур селасе прихожан-влак лўм дене
А.А. АНДРЕЕВА,
Юлсер кундем

ЧЫЛА ОЙГАН-ШАМЫЧЫН КУАНЫШТ, ЙЫВЫРТЕ!

12 февральыште ме кум святительын: Василий Великий, Григорий Богослов ден Иоанн Златоуст ачана-влакын – погыныштым пайремлышна. Ты кечын эше вес кугу куан лийын: Йошкар-Оласе Тарханово микрорайонышто Юмын Аван «Чыла ойган-шамычын Куанышт» иконыж лүмеш у храмым святитлыме. Юмын Аван тиде иконыжын лүмжым каласыме годымак шўм-чонышто шокшын чучеш, вет тудо кажне енлан ўшаным да ласкалыкым пуа. Святитлыме таинствым да тушто эртарыме икымше Литургийым Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн ден Волжск да Шернурын епископшо Феофан вуйлатеныт.

Архипастыр-влак дене пырля Йошкар-Оласе епархиальный управленийын секретарже иеромонах Серафим (Пасанаяев), Йошкар-Оласе черке округын благочинныйже протоиерей Андрей Норкин, храмын настоятельже иерей Алексий Михеев да Марий митрополийын ятыр клирикше служитленыт. Черке муро-влакым Татьяна Чернован вуйлатыме «Благовест» хор мурен.

Эн ончыч кугу пагалымаш дене владыка Иоанным вашлийыныт. Тропарьым муримо йўкеш тудо престол негызыш да антиминыш пыштышаш мощо-влакым конден. Вара храмым святитлыме чин тўнгалын. Святитлыме радам Христосым ыресеш пудалыме, Тудын колымыжо, Ырес гыч волтен, Тудын яндар Капшым мушкын чиктыме, тойымо ушештарлеш. Тыге шке радамже дене престол да тудын облаченийже, службышто кучылталтше чыла ате-ўзгар, жертвенник, алтарь ден храм көргө святитлыме лийын. Престолаш Вифлеемыште орландарен пуштмо святой йоча-шамычын, а антиминыш Киевысе митрополит да священномученик Владимирын мощыштым пыштеныт. Нине святой-влак ынде кажне черке службышто мемнан дене пырля кумал шогаш

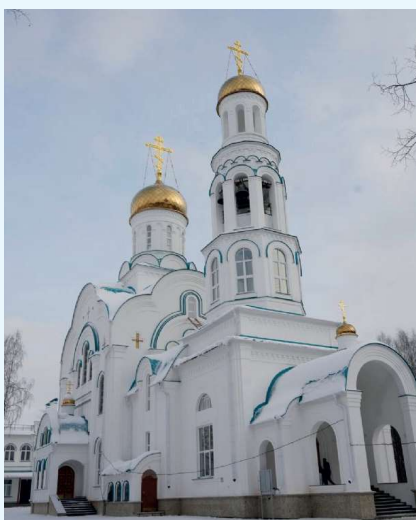
тўнгалыт.

Ты гана иканаште кум престолым святитлыныт: тўнжō – Юмын Аван «Чыла ойган-шамычын Куанышт» иконыж лүмеш, ик приделыште – Москосо поро пиалан Матрона авана лүмеш, тыгак эше Йошкар-Оласе Успенский храмлан Уло Российын Патриархше святитель Тихон лүмеш ешартыш престолым.

Тыгай кугу пайремыш калык шуко толын. Черке кугу гынат, пурен-лектын кошташ пеш шыгыр лийын. Калыкын шуко улмым умылаш лиеш, вет черке чоңымо годымак ончыкылык прихожан-шамыч «шочыныт», тўшка пашашке ушнен, вийым пыштеныт. Историйым шергалаш гын, паша тыге каен: 2017 ий 24 сентябрьыште архиепископ Иоанн молебным служитлен да поро пашам тўнгалаш Святой Шўлышын польшыжым йодын. 2018 ий 3 июнышто митрополит саныште улшо владыка Иоанн тыште черке негызлыме чиным эртарен. Тылеч вара кажне рушарнян молебным служитленыт, Юмын Аван «Чыла ойган-шамычын

Куанышт» иконыж лүмеш акафистым лудыныт. Теве тыге чапле храм нōлтат шогалын, а пайрем кечын Христосын святой Таинствышкыже шуко ег йывыртен ушнен. Владыка Иоанн чылаштым уло кумылын саламлен да манын:

– Айдеме кид дене чоңымо храм таче Святой Шўлыш полшымо дене Юмын пōртышкыжō савырныш, тыште ынде Господь ила, а Тудын Эн яндар Аваже толаш чыла еным йōратен вашлиеш, чыла осал деч авыра да поро польшым пуа. Юмын храмже мемнам курымашлык дене уша, тидым нигунам мондыман огыл да кертме семын тышке кошташ тыршыман. Чылам Пўрышō Юмылан да Юмын Авалан таче ме чылан пырля таум ыштышна. Мемнан кокла гыч кажныже таче священный тиде кугу таинствын участникше лийын. Юмылан чыла верчат тау!

ЧОЛГА ЛИЙНЕНА

15 февральыште Господь Иисус Христосым Вашлийме (Сретенье) пайремым, православный самырык ўдыр-рвезе-влакын, воин-интернационалист-шамычын да Совет Ушемын войскажым Афганистан гыч лукмо кечым палемдышна.

Тиде кечын Арын школын туныктышыжо ден тунемшыже-влак урок деч вара «Зарница» военно-патриотический модыш дене модынын. Тыгай тагасымаш лу ий утла эртаралтеш. Икшыве-влак, ныл командылан шелалтын, станцияла дене коштыныт, шкеныштын пенгыде, чытыше, чолга улмыштым тергенит. Чулым ўдыр-рвезе-влак гранатым кышкеныт, викториныште военный историйым палымыштым ончыктыныт, «сапер» лийыныт, пневматический винтовко гычат лўйкаленит. Тыгак Российысе военный положений нерген видеосужетым онченит.

Пайремыш шергакан уна-влак толыныт. Тиде Чавайнур ялын шочшыжо, школын выпускникше-влак Анатолий Евгеньевич Иванов ден Дмитрий Олегович Новиков. Нуно коктынат Украинаштыше шке порысыштым шуктен шогат. Анатолий Евгеньевич – старший лейтенант, кыл кучымо ротын командирже. Дмитрий Олегович – сержант, спецотрядын салтакше. Мемнан патыр воин-влакын ойлымыштым чыланат тўткын колыштна, шуко йодыш-влак лийыч. Кажне шкаланже палемден: эн кўлешанже – тиде Шочмо элым, шочмо калыкым йўраташ, тудым аралаш.

«Неле туткар годым Юмылан ўшанен кумалат гын, Юмо арален коштыкта», – палемденит уна-влак. Мутлан, Изюм олаште ик атака годым йўдвошт храмыште лиймылан кўра нуно илыше кодыныт. Волгалтме годым веле воктенак пудешталтдыме гранатым ужыныт. Вес тўрлў верам кучышо калыкат тынеш пурат. Кучедалмаш кая гынат, чыла православный храмыште службо эрта, чан йўк эреак йонгалтеш. Киев могыр гыч ВСУ верысе тынысле калыкын илыме верлашке снаряд-влакым колтылеш. Садлан кевыт-влак верын-верын веле улыт да пашам ыштат. Йоча-влак кугыен-влак дене пырля подвалыште арня дене кочде шинчат. Мемнан воин-влак

шкеныштын кочкыш паекыштым нунын дене пайлат.

Вара Анатолий Евгеньевич строй дене мурым мурен коштым эртарыш. Тыгодым Павел Максимов, Эдита Александрова, Светлана Крылова, Екатерина Смирнова моло-влаклан мастер командир лийыныт.

Пытартышлан, кок командылан пайлалтын, канатым шупшыныт. Теве тыште командын икоян шўлышыжў чотак палдырнен.

«Зарница» модыш ик ийынат Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш храмын настоятельже да пашаенже-влак деч посна огеш эрте. Протоиерей Николай ача чылалан пўлекым благословитлен кучыктен, а пашаен-влак шокшо кочкыш дене сийленыт.

Мемнан калык лўддымў, чолга, вяян, патыр, вес еглан кеч-кунамат польшым пуаш ямде да Шочмо элым ўшанлын аралыше койыш-шоктышан лийшаш. Анатолий Евгеньевич Иванов ден Дмитрий Олегович Новиковын ача-авашт лач тыгаяк эрге-влакым ончен куштеныт. Д.О. Новиковым шукерте огыл Жуков медаль дене палемденит.

Ме тыгай герой-влак дене кугешнена. Нуно самырык тукумлан пример улыт.

Тамара КУЗНЕЦОВА,
Арын селасе «Пырче» Рушарня школ

ШУКО ПОРО МУТ – БАТЮШКАЛАН

Апостол дене тӧр шогышо святитель Николай Японскийым шарныме кечын, 16 февральыште, ты святойын лӱмжым нумалше протоиерей Николай Ярошевичым кумалаш толшо-влак шокшын саламленыт. Николай ача – Советский посёлкысо Россий мландыште Волгалтше Чыла святой-влак лӱмеш храмын настоятельже, тыгак тудо Йошкар-Ола воктенысе черке округын благочинныйже.

Пайрем кечын черкыште Юмын литургийым эртареныт. Николай ача дене пырля Ушнур селасе святой апостол-влак Петр ден Павел лӱмеш черкын настоятельже иерей Алексей

Тарасов, Йошкар-Оласе Юмын Чапландаралт нӧлталтмыже лӱмеш соборын диаконжо Сергей Метелев служитленыт. Мурым регент Анна Ярошевичын вуйлатыме Йошкар-Оласе святой Троице лӱмеш соборын мурызыжо-влак муреныт.

Литургийыш кумалаш да йӧратыме батюш-каштым поро кумыл дене саламлаш Советский посёлкысо да Ушнур селасе черке-влакын, Ургакш посёлкысо святой Лука Крымский лӱмеш черкын, Ронго села гыч прихожан-влак погыненыт. Шуко шокшо поро мутым ойланыт, Юмын польшым, кужу ўмырым тыланеныт.

У КУАН

Ушнур селасе святой апостол-влак Петр ден Павел лӱмеш черкыш тошто кок иконым кондымо.

Кум святитель Василий Великий, Григорий Богослов ден Иоанн Златоустым шарныме кечын, 12 февральыште, черкыште кугу куан лийын – черкыш пӧлек семын кок тошто иконым – Юмын Аван «Троеручице» ден «Господьын Эн Пагалыме Ылжжтарыше Ыресшым нӧлталме» юмога-влакым – конденит.

Нине иконо-влак, Юмо деч посна илыме Совет власть пагытыште пытарыме деч аралалтын, шуко ий тукым гыч тукымыш куснен коштыныт. Пытаргыш жапыште Иваново олase

Чебоксаровмыт ешыште лийыныт. Ольга ден Валерий Чебоксаровмыт Ушнур селасе святой апостол-влак Петр ден Павел лӱмеш черкын настоятельже иерей Алексей Тарасов дене палыме улыт, сандене иконо-влакым ты черкылан пӧлеклаш мутланен келшеныт. Черкыш коштшо-влак кугу куан да йӧратымыш дене тыгай шерге пӧлекым налыныт. Ынде нуно иконо-влак ончылно Юмылан кумалме молитваштым нӧлтен керттыт.

Татьяна ден Олег МИХАЙЛОВМЫТ,
Ушнур черкын прихожанже-влак,
Советский район

Таче пеш онай пайрем кече ыле. Эрдене черкыште службышто юмылтенна. Кузу пайрем лийын, «Сретенье Господне» маналтеш рушлаже. Юмылан ўшаныше самырык-шамычын пайремышт, маньыч. Но черкыште самырык-шамыч лийын огытыл. Епископ ден батюшка мемнам, шонго-влакым уло кумыл дене саламлышт. Черкылан полшышо-влаклан шуко грамотым пуэдышт. Сай пашам Юмылан, черкылан, калыклан ыштеныт. Мый нунын верч куанышым.

«Вет самырык егын пайремже, маньыч, а шонго-влакым гына саламлышт», – тыгай шонымаш вуйышто ятыр пöрдö. Трук самырык годсо жапем шарналте. Черкышкыжат огыт пурто ыле. Ойгем годым, черке пырдыжеш сортам чўктен, Юмылан кумал сөрвален йодмем шарналтышым. Юмо вет колын, полшен, чыла энгек гычат луктын, яндар корныш виктарен. А нине илалше-шамычат докан Юмым йышт сөрвален коштыныт. А кызит, нигö деч лүдде, кертмышт семын йöратыме черкыштан полшат.

Нунын чонышт нимо денат лавырген огыл, тыгаяк яндар, поро. Садлан черкыште еным самырык але шонго манын ончен шогыман огыл. А шке чоным эрыктен, языкым касарен, Юмылан тауштен шогыман. «Чондам осал деч арален кодынеда гын, шкендам веле огыл шоныза, а воктенда илыше-влаклан, пошкудо-шамычлан, черкылан полшаш тыршыза», – манын святой Митрофан Жировицкий. Таче Юмо мылам тыгай урокым пуэн.

Вера НИКОЛАЕВА

РУШАРНЯ ШКОЛЫШТО

Морко районысо Коркатово ялыште Сергей Радонежский лүмеш рушарня школын кок пачашан оралтыже торашке волгалт шинча.

Кажне рушарнян тиде школышко Коркатово лицейыште тунемше ўдыр-рвезе-влак вашкат. Арын черкын настоятельже Николай ача тиде школлан тўналтышым пыштен да шкежак вуйлата. Кок туныктышо – Е.А. Панина ден А.Л. Кушаква – пашам ыштат. Нуно пеш поро, тыматле, мыланна пример улыт. Елена Александровна «Введение в Закон Божий» урокым нангая гын, Алла Леонидовна йоча-влакым «Преображение» музыкально-театральный студийыш поген.

Елена Александровна мыланна церковно-славян йылме дене молитвам лудаш, тудын содержанияжым умылаш туныкта, святой ег-влакын илышышт дене палдара. Тўрлö православный конкурс ден фестивальлаште усталыкнам тергена. Елена Александровнан эртарыме урокшо-влак пеш онай улыт. Тыге ме православий тўня дене кумданрак палыме лийына.

Ульяна АЛЕКСЕЕВА, 7-ше класс,
Коркатово лицей

Йоча мынар ияш гыч пўтым кучаш тўнгалшаш?
 Тиде йодышлан шуко ача-ава вашмутым кычалеш. Священник-влакат нунылан тўрлы вашештат: иктыже ондакак тўнгалман, весыже изиш кугурак лиймыжым вучыман, маным. Тиде шкешотан йодышлан тичмаш вашмутым «Чтение на каждый день Великого Поста» книгаште пуымо. Айста лудын лектына.

ПЎТЫМ КУЧЫМО НЕРГЕН

Кугезе ача-влакын туныктымашт почеш, аван чызе шоржым кочшо таза йоча гына пўтым огеш кучо, рашрак қаласаш гын, 3 ияш марте. Акрет годым еврей ўдырамаш-влак йочаштлан шке шорыштым лач нунын кум ияш лиймешкышт пукшенят.

Пўтым кучымо дене йоча кочкышлан лўмын ойырымо жапыште гына (а шонымыж семын огыл) кочкаш тунемеш. Феофан Затворник ача-авалан тыге темлен: «Йочан капшым вяяндаш, пенгыдемдаш, тазандаш манын, тудым туге моштен пукшаш кўлеш, тыгодым йочан опкын (обжор) койышыжо ынже ылыж да ынже вяян. Йоча эше изи манын чаманыман огыл, утыждене кочмо шумо але эше иктаж-мом ыштыме шумо койышым тудлан изинек лыпландарен мошташ туныктыман. Ончыкыжым ийготыш шудымо пагытыштат, кугу лиймекежат тудо кап але

уш йодмыжым шкеак куштылгын лыпландарен да кўлеш корныш виктарен моштыжо».

Пенгыдем шушо койыш-шоктышан кугурак йоча-влак дене ача-ава шкенжым пеш моштен кучышаш. Мутлан, йоча пеш чот шерым кочнеже гын, туддеч сырен-сырен поген налман огыл, пўтымат тудлан монастырьысе монах-влакын гайым ыштыман огыл. Капеш шушо ўдыр-рвезе-влаклан пўтым пенгыдын кучаш неле гын, нуным виешлыман огыл. Тыге пўтым кучыман нимогай пайдам огеш кондо, а самырык егын шўм-чонжым торжанда гына. Господь ойлен: «Надырым огыл, а чаманымым ужмем шуэиш» (Мф. 9:13). Пўтын йодмашыжак тыгай: кажныже шке кумылын шуктышаш. Сандене кушкын шушо икшывылан пўтым кучашыже неле ынже лий манын, тудым чот изиж годымак пўтым кучаш туныктыман.

Пўтө жапыште шылым, шор-торыкым, муным кочкаш огеш лий манме гын, тугеже огешак лий. Южыжо тидым шотыш ынеж нал. А тебе Юмын Ава пўтым шукташак кўлмым эскеренак шога. Тидын нерген ты историй каласкала.

ЮМЫН АВА ЭСКЕРА

Грецийысе Крит отрошто Лифины ял верланен. Тиде ялыште Лифинысе Юмын Аван иконыжо лўмеш пеш тошто черке уло. Черке кўргысō иконостасеш Лифинысе Юмын Аван иконыжым верандыме. Кумалше-влак, тудлан тауштен, могай-гына чапле пўлекым конден огытыл! Шотлен пытарыдыме нине пўлекым Юмын Аван иконешыже сакалыме. Тора кундемла гыч калыкшат тышке шотлен пытарыдыме толеш. Сандене черке кудывечеш паломник-влаклан лўмын унагудым чоңымо.

Верысе калык, шке мўнгышкышт писынрак миен шуаш манын, черке кудывече гоч коштыныт. Но мо ўрыктараже? Кугу пўтө годым иктажше кудывече гоч шылым нумал ошкылын гын, шылешыже тыманмешкак шукш пошен. Тыгай чудо ожно годымат улмаш, кызытат лиеда. Эсогыл тыгай чудылан ўшаныдыме-влак тергаш шонен пыштеныт. Нуно Кугу пўтө жапыште пазарыште свежа шылым налыныт да черке кудывече гоч эртенят. Ўшаныдымышт пеш писын шулен: шылыштым шукш налын!

А шылым ужалыше ик марий черке кудывече гоч пел тагам нумал нангаен. Тудыжо кудывече покшелан киддыме-йолдымо лийын шогалын.

Шылже мландыш камвозын, а шкеже лўдмыж дене кычкыраш тўнгалын.

Тыге Юмын Ава айдемын ушыштыжо пўтө годым чыла йодмым шукташ кўлмым пенгыдемда, мемнан верч азаплана. Утаралтшаш верч ме пўтө жапыште уш-акылнамат, шўм-чоннамат, капнамат эрыктышаш улына.

ЮМЫН ЛУ КЎШТЫМАШЫМ УМЫЛАШ ТЫРШЕНА

Кажне ег Юмын палыже манын, Юмын Закон пуалтын. Юмо лу кўштымашым пеш шукерте ожно пророк Моисейлан пуэн, а тудыжо Священный книгаш – Библийыш – возен коден. Юмын Законжым, Тудын кўштымашыже-влакым, шуктен илыман. Айдеме Юмын Законжым ок шукто гын, локтылалтеш. Синай курыкышто налме нине кўштымаш-влакым шукта гын, айдеме шке чонжым арала да Пылпумышысо Ачанам куандара.

Икымше кўштымаш тыгай: «Господь Юмет тыйын Мый улам, Мый дечем моло юмо тыйын ончылнет ынже лий».

Тиде кўштымаш Юмын эн чот жаплаш, Тудлан ўшанаш туныкта. Кузе ме шке ача-авалан ўшанена, кечын ырыктымжым, вўдын мушкын кертмыжым палена, тыгак Юмын чыла кертше, Тудо чыла жапыште да чыла вере улмылан ўшаныман. Тиде ўшанымаш илышыште эн тўн лийшаш. Те молитва гоч Юмо дене мутланеда гын, тидым чынак шижыда. Тидым умылаш Юмо Шке полша.

Кокымшо кўштымаш: «Пылпумышто, мландыште, вўдыштõ улшо нимо пўрымõ-шамычын тўсыштым ыштен ит шогалте, нунылан Юмо олмеш ит кумал».

Тиде кўштымаш айдемым «кумир» але идол-влаклан кумалме деч коранда. Южгунам кугурак йолташ але компьютерный модышысо герой, окса але иктаж ўзгар пуйто эн кўлешаныш савырнен кертеш. Тыгай айдеме Юмылан ўшанле ок лий, тудо Иуда гай предательыш савырна. Чыла уда шонымашым осал шўлыш, диавол, пуа, тудым Библийыште «шойыштмашын ачаже» манын лўмденит. Тудоондалаш, йышткочкаш, шойышташ, осалым ышташ туныкта. Тудын мутшо почеш кает гын, аватым курчаклан, а ачатим компьютерлан вашталташ ямде лият. Теве «Снежная Королева» йомакыште Кай лўман рвезе Юмо нерген монден, ий модыш дене модын, шўмжым ий падырашыш

савырен. Герда акажын йõратымашыже веле тудым уэш айдемыш савырен кертын.

Кумшо кўштымаш: «Господь Юметын лўмжым ара меш ит ойло».

Юмын мыскылен ойлышо-влак кугу сулыкым ыштат. Южо ег весылан осалым ышташ сõра, тыгодым Господын але Юмын Аван лўмжо дене товатла – тиде кугу сулык. Мõнгыштõ але черкыште кумалме годым шкендым удам кучет, айда-лийже ыреслет, вашкерак каяш тыршет гын, тидат сай огыл. Господь Шке мемнам пўрен, кажныжлан могай-гынат мастарлыкым пуэн. Тиде мастарлыкым кучылт она мошто, шкенам шке да йырна улшо тўням она йõрате гын, тидын дене ме Юмын мыскылена.

Нылымше кўштымаш: «Святитлаш манын, шуматкечым шарне, куд кечым тырше, чыла пашатым ыште, а шымше кече – шуматкече – тыйын Господь Юметлан».

Ме тўналтыште каласышна: Юмо лу кўштымашым иудей пророк Моисейлан пуэн, сандене иудей-влак кызытат шуматкечым жаплат. Кок тўжем ий ончыч мемнан Господь Иисус Христос колымаш гыч ылыж кынелын, тиде кечым кугун пагален, христиан-влак рушарням жаплат. Господь Юмо дене молитва гоч чон почын мутланаш арняште мыланна лўмын ик кече, рушарня, пуалтын. Тиде кечын черкыш каяш, сулыкым касарыкташ, Пырчесым подылаш кўлеш.

Визымше кўштымаш: «Шке ачатим, аватым пагале, тыланет поро пиал лиеш, мланде ўмбалне тый кужу ўмыран лият».

Юмо мыланна илышым ача-авана гоч пуэн. Тидым эре шарнаш да таум ыштен илаш кўлеш. Ойыштым колышман, ваштареш ойлыман огыл. Ача-авам чаманыман, полшаш тыршыман. Чаманымаш деч посна йõратымаш ок лий, тидым мондыман огыл. Теве йомакыште Буратино шке Карло ачажым колыштын огыл, сандене пыкше

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВГ
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

	- пища с растит. маслом		- разрешение на вино
	- пища без растительного масла		- воздержание от пищи
	- разрешение на рыбу		- сплошные седмицы
	- скоромная пища без мяса		- постные дни
	- разрешение на икру		- особое поминовение усопших

2 – Москон да уло Российын патриархше священномученик Ермогенын, чудым ыштышын, кечыже.

5 – Православийын сенгымышыже.

8 – Москосо поро пиалан Матрона аванан мощыжым мумо кече.

МАРТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

9 – Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйжым икмыше да кокымшо гана мумо кече.

11 – Кольшо-влакым уштымаш.

15 – Юмын Аван «Державный» иконыжын кечыже.

17 – Иорданысе преподобный Герасимын да Москосо благоверный князь Даниилын кечышт.

18 – Кольшо-влакым уштымаш.

Смоленскын благоверный князьше Феодорын да тудын Давид ден Константин эргыж-влакын кечышт. Святитель Лука

исповедникын, Симферопольсо архиепископын, кечыже. Юмын Аван «Воспитание» иконыжын кечыже.

20 – Юмын Аван «Споручница грешных» иконыжын кечыже.

22 – Севастий ерыште орланыше 40 святойын кечыже.

25 – Кольшо-влакым уштымаш.

Святитель Григорий Двоеслов ден преподобный Симеон Новый Богословын кечышт.

27 – Юмын Аван Феодоровский иконыжын кечыже.

30 – Юмын енге преподобный Алексийын кечыже.

гына утаралт кодын. А Золушка гын шке ачажым чот йоратен, садлан көра изаважын чыла осалжым чытен. Тыгай тыршымашлан Юмо тудлан кугу йоратымашым да пиалым пуэн. Мемнам порылан туныктышо чыла еным пагалышаш улына.

Кудымшо кўштымаш: «Ит пушт».

Юмын пўрымө ен-влакым, пўртўсым она йорате, вольык, янлык да кушкыл-влаклан осалым ыштена гын, тидын дене сулыкыш пурена. Улык шындаш төчымө, мыскылыме денат вес еным сусырташ, «пушташ» лиеш. Тыйын шомакет але койышет нигөмат ынже сусырто. Тўрлө чонаным орландарет, пушентым локтылат, шке почешет шўкшакым кодет гын, нигөат поро мутым ок каласе. Ен нерген осалым ойлаш веле огыл, шонашат ок лий. Теве Пушкинын «Малыше царевна да шым патыр» йомакыштыже кугыжан мотор изватыже шке марийжын шочмо ўдыржым пушташ кўштен. Лудмо годымак ты осал чонан извате мыланна йырыныкын чучеш.

Шымше кўштымаш: «Ит яжарлане».

Кызыт книга ден журналлаште тўрлө шакше сўретым савыклат, телевизор да Интернет дене уда фильмым ончыклат. Шке пылышетым да шке шинчатым чыла осал деч арале, уда мутым ит ойло. Чон ден капын авалтыше осал черым «блуд» маныт. «Блудить» мутшо «заблудиться» мут дене ик вожан, чын корным йомдарен, йомын коштым ончыкта. Тыгай айдеме Юмылан, лишыл енжылан але шкаланже шке ўшанле огыл. Израильтянин-шамычат южгунам шке Юмышт деч корангыныт да чын Юмым палыдыме калык-влакын идолыштан кумалыныт.

Кандашымше кўштымаш: «Ит шолышт».

Енгыным йодде налмаш – тиде шолыштмаш. Мом тый шке пашат дене ыштен налын отыл, тудым ит тўкө. Кўсын налмым але мумо оксам от пўртылтө, ужалыме годым ондален висет, машина дене яра кудалыштат гын, тидат шолыштмаш лиеш. Иочан тунемаш өрканумыже шолыштмо дене иктак, вет ача-ава ден туныктышо тудын

верч тыршат, шуко вийыштым пытарат, а йоча тидым ок акле. Базилио пырыс ден Алиса рывыж чылаштым ондалаш тыршенйт – шкештак савар йымалан киен кодыныт! Йомакла гыч тыгай примерым шкеат шуко паледа. Илышыште тыгеат лийын: черкыште енгыным шолыштшо-шамычын шке суртышт йўлен.

Индешымше кўштымаш: «Шойыштын, ен ўмбаке ит ойло».

Еным ондалаш сай огыл. Тидым палена гынат, ме чўчкыдынак шойыштына. Южгунам эше воштыл ойлена: «сайынак чиялтышым», «изишак шойыштым». Чевер олмам изи шукш пытара, рўданме дене пенгыде кўртнө локтылалтеш. Шойыштмашат айдемым, тудын шўм-чон моторлыкшым пытара. Шойышташ йоратыше ен тўжвал тўсшө дене мотор гынат, көргыжө «шўйшө», нимогай пашаштат тудлан ўшанаш ок лий. Шойыштмаш диаволлан гына келша. Чыла шоя кунам-гынат почылтеш, тунам тыланет кок пачаш мутым кучаш логалеш. Теве Незнайка нерген лудында вет? Йоча-шамыч ончылно шойыштымшо почылтмеке, тудо кузе чот шортын!

Луымшо кўштымашыште көранымаш нерген ойлалтеш.

Мо тыйын лишылетын уло, ниможланат ит көране. Тудо чылажымат шке чын илышыже, паша мастарлыкше дене ыштен налын гын, молан тидлан көранаш? Көранымаш шўмым лавырта. Кө шке шонымаштыже енгыным налнеже, тудо осал паша мартеат шуын кертеш. Мыланна шке чон арулыкнам тўрлө осал шомак да шонымаш деч аралыман. Шкенам мо сай улыжлан куаныман, Юмылан таум ыштыман. А енгын ойгылан куаныман огыл, нунын пиалан улмышт годым нунын верч йывыртен моштыман. Мо тыланет кўлешым Юмо шке жапыштыже колта. Тидын нерген Пушкинын «Сказка о царе Салтане» йомакыштыже пеш сайын ончыктен пумы!

Священник Михаил ШПОЛЯНСКИЙ,
«Объяснение десяти заповедей Божиих детям»
книга гыч

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

МОКТЫЗА ЮМЫМ

- Юмо. Могае лыжга, ныжыл мут.
- Псалтирьым кучен, уэш тые луд.
- Кугу Кугыжа уста, пеш куатле,
- Улат, Юмына, Тые Икте, эн чапле.
- Ыштенат мландымат, вўдымат,
- Кечым, тылзым ойырен чўктенат.
- Шўдыр-влакше каваште чўчкат,
- Вошт койшо южым шўлаш пузнат.
- Айдеме кокла гыч ойырен налынат
- Суксо деч сылным, Мариям Яндарым.
- Йоратыме Ик Христос Эргетат
- Волен утараш мемнам, языканым.
- Моктыза Юмым! Христос Юмынам
- Сылне пўртўс кажне кечын мокта.
- Аклыза Эн Поро Юмын Авам,
- Нигө деч арум, нигө деч Яндарым.
- «Пырче» рушарня школ,
- Морко район, Арын села

**Вучем йоратыме журналым кажне тылзын,
Тушечын шуко уым палынем.
«Шўм-чон изолык»! Кажне лаштык тыйын
Конда у шинчымашым да куаным мыланем!
Изи-влакат кучат кидеш журналым,
Пытартыш лаштыкым тыршенак чиялшат.
Владыкан мутшым, притчым, ойлымашым,
Пыштенак ушыш, лудыт чыланат.**

**Вучем йоратыме журналым кажне тылзын –
Изи кеч юбилей – темеш тудлан лу ий!
Кодам мый тыланен тудлан ты кечын:
«Тўзлане! Лийже лектышет!**

**Ойлан поян тый лий!»
Лидия АЛПАЕВА, Юлсер кундем**

«ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК» МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12.

Журнал лекме жап - 06.03.2023 ий.
0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Куранты» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 429029, Татарстан, Казань, Сибирский тракт урем, 34, 14 корпус, 42-шо пөлем.

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пөлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўнг редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**